

АННОТАЦИЯ

на диссертацию «**Формирование готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогики**» **Небесаевой Жанар Орынбековны** на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «6D010700- Изобразительное искусство и черчение»

Актуальность исследования. Система школьного образования Республики Казахстан на современном этапе подвергается системным и запланированным изменениям, что объективно требует и модернизации высшего педагогического образования. В этом контексте педагогическое образование должно и ориентируется на изменения общественно-социальной ситуации в XXI веке.

Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев в статье «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания» задает направления развития казахстанского общества на ближайшую перспективу. Он обозначает качества, необходимые современному казахстанцу для успешной модернизации сознания. Эти качества приобретаются в процессе образования. То есть, созвучным поставленным задачам является задача изменений, в частности, высшего образования Республики Казахстан. Если современному обществу задается глобальная интенция формирования гражданина с новой формой мышления и сознания, то параллельно должна обозначаться проблема подготовки педагогических кадров, готовых к подобному формированию и обладающих необходимыми компетенциями.

Таким образом, в современных условиях реформирования всех ступеней образования особую значимость приобретают проблемы, связанные с подготовкой будущих педагогов, обладающих новыми профессиональными компетенциями, отвечающими вызовам XXI века.

Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы также указывает на ценность человеческого капитала для развития экономики страны в целом, что говорит о важности реформ образования, ориентации на развитие личностных качеств в процессе образования, развитии способностей, необходимых в настоящее время. Современное развитие общества требует новой системы образования-инновационного обучения, которое сформировало бы у обучаемых способность к проективной созидательности будущего, ответственности за него, веру в себя и в свои силы.

Отдельно подчеркивается и роль учителя. Поэтому еще более укрепилась потребность в «современном учителе» - специалисте, отвечающем требованиям социокультурной и экономической ситуации в Республике – обладающего компетенциями в областях не только IT-технологий, но и личностной сферы – эмоционального и социального

интеллекта. Развитию последних качеств будущего учителя, на наш взгляд будет способствовать Артпедагогика. Под Артпедагогикой мы понимаем дисциплину, направленную на развитие творческого потенциала личности учителя, способности к познанию и пониманию себя и других.

Эта позиция указывает на насущную потребность в формировании таких компетенций у студентов, которые, возможно, не напрямую связаны с их будущей профессиональной деятельностью, но зато позволяют быть гибкими и открытыми новому опыту в постоянно меняющихся социальных и экономических условиях современного общества. В этом случае, готовность к творческой деятельности позволяет будущему профессионалу быть более конкурентоспособным, вне зависимости от рода приобретаемой им профессии.

В рассматриваемом нами контексте высокой степенью актуальности отличаются идеи П.А. Сорокина о цикличности культур, свидетельствующие о необходимости и наступлении нового культурного типа – интегрального, основной характеристикой которого является интеграция созидательных возможностей традиций и новаций для получения качественно нового уровня развития социума благодаря активности позитивно мыслящих людей, обладающим высоким уровнем личностного развития. Данное высказывание резонирует с поисками новых возможностей повышения качества и эффективности образования. Особое внимание при этом уделяется личностно-ориентированному подходу и развивающим методам, и технологиям. Вполне закономерно появление педагогического направления, которое, являясь надпредметным, решает задачи личностно-ориентированного и развивающего образования. Таким направлением, по данным М.К. Хашанской становится арт-педагогика.

На наш взгляд обучение «Артпедагогике» позволяет студентам педагогических специальностей творчески овладевать методологией, техникой и языком художественных образов, а артобразование становится действенным способом познания и отражения жизни, формирования системы ценностей через ценности культуры и искусства, развития творческих способностей и самореализации в художественном творчестве.

Недостаточная разработанность проблематики обучения изобразительному искусству будущих учителей начальной и средней школы в рамках высшего образования определяет необходимость повышения педагогического статуса артпедагогической подготовки и связанной с этим корректировки образовательных программ – используя максимально системообразующий потенциал артпедагогики, что позволит значительно повысить мотивацию студентов, пробудить их творческие способности и качественно повысить общую эффективность образовательного процесса по изобразительному искусству благодаря его системному проектированию.

Степень изученности. Исследователи О.С. Булатова, М.В. Гузева, Т.А. Добровольская, М.Л. Князева, Л.Н.Комиссарова, А.В. Крепица, И.Ю. Левченко, Е.А. Медведева, Н.М.Назарова, Е.В.Таранова, Ю.С.Шевченко и др. обращают внимание на возможности внедрения артпедагогике в учебный процесс специальных образовательных учреждений для оказания комплексного воздействия на личность и рассматривают артпедагогике как область научного знания, технологию, формирующуюся на стыке педагогики, искусства и арттерапии.

Анализ диссертационных исследований по педагогическим наукам последнего десятилетия (2008-2017), показывает увеличение общего числа научных исследований в области собственно педагогического потенциала искусства. Кроме изучения опыта применения искусства в целях коррекции, реабилитации, адаптации детей и молодежи, рассмотренного в работах О.П.Заболотских, Е.А. Медведевой, О.А. Пестеревой, Т.А. Хвиуновой, А.Б. Чистовой, предметом современных исследований становятся перспективы решения сложных педагогических задач средствами различных видов искусства.

Вопросы нравственного, социального, патриотического, этнокультурного, трудового воспитания учащихся с помощью искусства нашла отражение в диссертационных работах У.М.Абдигалбаровой, З.С. Батчаевой, А.Ш. Абдраманулы, Е.В. Артыбаевой, М.Ж. Козыбакова, С.А. Узакбаевой и др.

Возможности художественного познания действительности и синтеза искусств в условиях информационных технологий рассмотрены в исследовании Н. К. Карповой. Педагогический потенциал народного искусства и художественной педагогики Республики Казахстан раскрывается в работах Ж.М. Акпаровой, Б.А. Альмухамбетова, Е.К. Амиргазина, А. Алимбекова, К.О. Жеделова, Ш.М. Арсалиева, К.Е. Ералина и др.

Арт-педагогика как специфическая педагогическая технология или направление педагогической теории и практики рассматривается в исследованиях М.К. Хашанской, Л.В. Лебедевой, Е.А. Медведевой, И.Ю. Левченко, Л.Н. Комиссаровой, Т.А. Добровольской, Н.Ю. Сергеевой, М.К. Магомедовой, А.У. Уматовой, О.В. Шатуновой, О.С. Булатовой, Б.А. Альмухамбетова и др. В связи с тем, что в казахстанской науке данное направление находится в стадии становления, то закономерным представляется разнообразие теоретических подходов к сущности арт-педагогике и связанных с ней ключевых понятий, описывающих феномен арт-педагогической деятельности. В частности, одновременно применяются категории «арт-терапевтическая педагогика» (Л.А. Аметова-Давыдовская), «эстетопедагогика или психопедагогика искусства» (В.П. Анисимов), «арт-педагогический подход» (О. С. Булатова) и др. Вопросы преподавания дисциплин художественного цикла и роль артпедагогике в формировании ключевых компетенций на занятиях по изобразительному искусству рассматривается в работах казахстанских ученых – профессоров

и докторов педагогических наук – М.Ж. Танирбергенова, Д.А. Кемешова, С.К. Бейсенбаева, И.С. Сманова, С.А. Аманжалова, К.О. Жеделова.

При этом мало изученным и не раскрытым остается вопрос возможностей использования артпедагогики в системе подготовки специалистов в области педагогики в условиях средне-специального и высшего образования. В большинстве исследований в рамках данного направления приоритетное внимание направлено на воспитательный потенциал искусства (С.М. Завьялова, М.Г. Габитов, Г.П. Максимова, В.С. Медведевских, М.А. Налбандьяни др.). В работах О.С. Булатовой изучена проблема объективной возможности художественно-образного представления педагогического содержания. Возможности арт-терапии в образовании учителя раскрыты в исследовании Л.Д. Лебедевой. Аспекты формирования педагогической позиции будущего учителя средствами искусства исследованы А. Т. Ардашировой, Н. Г. Столяровой, О. Ю. Овченоквой, М. Н. Флоренской и др.

Наибольший интерес представляют труды и работы педагогов Казахстана, посвященные художественному образованию и эстетическому воспитанию школьников (Акпарова Ж.М., Алимбеков А., Альмухамбетов Б.А., Жарикбаев К.Б., Калиев С.К., Ералин К.Е., Арсалиев Ш.М., Козыбаков М.Ж., Амиргазин К.А., Узакбаева С.А., Кожахметова К.Ж.) и др.

Но, следует отметить, что вопрос системного привлечения артпедагогики для создания благоприятных условий профессиональной подготовки будущего учителя остается малоизученным. И, как вариант такого применения, может стать включение артпедагогики как учебной дисциплины в подготовку будущих учителей в рамках вузовского обучения, что позволит целенаправленно и системно усовершенствовать образовательный процесс педагогического вуза, а также сформировать готовность к будущей творческой художественно-изобразительной деятельности.

Проведенный анализ теории и практики вузовской подготовки будущего педагога позволяет выделить следующие основные **противоречия**: между значительным потенциалом артпедагогики в формировании готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности и недостаточным использованием этого потенциала в практике вузовской подготовки будущего учителя; между необходимостью формировать у будущего учителя готовность к творческой художественно-изобразительной деятельности и отсутствием научно-педагогического обоснования процесса формирования такой готовности средствами артпедагогики; между необходимостью и стремлением современного студента к профессионально-личностному самовыражению и творческой самореализации в образовательном процессе и недостаточной готовностью преподавателей педагогического вуза к созданию условий для его реализации на основе обогащения содержания и форм профессиональной подготовки средствами артпедагогики.

Противоречия и актуальность изучаемой проблемы позволили выдвинуть проблему исследования, которые позволили определить тему диссертационного исследования как «Формирование готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогике».

Цель исследования – теоретическое обоснование и практическая разработка содержания формирования готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогике

Объект исследования: целостный педагогический процесс ВУЗа.

Предмет исследования: формирование готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогике.

Задачи исследования:

- определить теоретические основы формирования готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогике;

- выявить и теоретически обосновать педагогические возможности артпедагогике в формировании готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности;

- создать модель формирования готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогике;

- разработать программу курса «Артпедагогика» для обучения будущих учителей;

Научная гипотеза исследования: педагогических специальностей к творческой художественно-изобразительной деятельности в процессе обучения в вузе средствами артпедагогике будет успешной, если:

- будут выявлены научно-теоретические основания артпедагогике как средства творческой художественно-изобразительной деятельности студентов;

- будет создана модель формирования творческой художественно-изобразительной деятельности студентов средствами артпедагогике

- будет разработана экспериментальная программа по внедрению элективного курса «Артпедагогика» и проверена эффективность её организационно-педагогических, программно-содержательных и диагностико-результативных конструкций.

Ведущая идея исследования: использование средств артпедагогике в процессе обучения в вузе способствует формированию готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности.

Методы научного исследования: в исследовании использовался комплекс методов, применение которых определялось спецификой решения на каждом этапе исследовательских задач: метод

скрещивающихся срезов, анкетирование, стандартизованные самоотчеты, опросник, техника шкалирования, метод экспертной оценки и многие другие.

Для проверки гипотезы и решения поставленных задач диссертационного исследования были использованы:

1) тест «Творческий потенциал», методика В.С. Аванесова «Измерение художественно-экстатической потребности», морфологический тест жизненных ценностей» (МТЖЦ) В.Ф. Сопова, Л.В. Карпушиной; опросник для изучения компонентов творческого потенциала личности студента, в частности, изучение личностных свойств и качеств, которые обеспечивают способность выступать в роли субъекта творческой деятельности, а также общей готовности к педагогической деятельности;

2) разработан опросник для изучения содержательных компонентов готовности к творческой художественно-изобразительной деятельности (изучение мотивационного, когнитивного, коммуникативного, деятельностно-рефлексивного блока);

3) опросник и метод экспертных оценок для изучения целевого и рефлексивно-оценочного компонентов готовности к творческой художественно-изобразительной деятельности.

При этом, в диссертации использованы методы математической обработки данных: описательная статистика, среднее, процент, для проверки статистической значимости различий использовался t-критерий Стьюдента.

Теоретической основой исследования стали:

- фундаментальные труды в области психологии и педагогики, раскрывающие закономерности, содержание, процесс и проблемы профессионального становления и подготовки учителей к художественной деятельности (С.С. Гармашова, В.П. Беспалько, С.С. Витвицкая, Т. Б. Гребенюк, И.В. Прокофьева, Е.А. Овсянникова, Л.Л. Малинская, В. А. Слостёнин, О.А. Чубыкина и др.);

- психология и педагогика искусства и художественного творчества (Л.С. Выготский, Н.А. Бердяев, А.Н. Леонтьев, Б.Д. Богоявленская, А.И. Серавин, П. А. Шаронова, Э.Э. Пурик, Б.Т. Карсыбаев, Ж.М. Акпароваи др.);

- положения арт-педагогики как направления педагогической науки (О. С. Булатова, М.К. Хашанская, Э.В. Зауторова, Л.С. Кожуховская А. Ю. Сметанина, С.В. Старикова, Е.В. Таранова, Н.Ю. Шумакова и др.); педагогические основы арт-терапии в образовании (Л.Д. Лебедева);

Опыт российских исследователей представлен работами: Л.С. Выготского, А.И. Граборова, В.П. Кащенко, А.И.Копытина, Н.И.Саккулиной, Н.А.Ветлугиной, Е.А.Медведевой, Л.Д.Лебедевой, Т.С.Комаровой, а казахстанских - исследованиями: Б.А. Альмухамбетова, Л. Золоторевой, Г. Маданова, М.Э. Султановой, Ж.Н. Шайгозовой, Л.Г.Медведева, Г. Беркенова, Ю. Шандецкая и др.

Организация исследования строилась по методу лонгитюда.

Методологической основой исследования являются:

- философские представления о возможности влияния искусства на тело и психику человека (Е.Я. Басин, Ю. Б.Борев, Э.В. Ильенков, М.М. Бахтин, М.С. Каган, Н.И. Киященко, Ю.М. Лотман, М.К. Мамардашвили, Ю.А. Огородников и др.);

- методология педагогических исследований и педагогического моделирования (Е.В. Бережнова, А.Н. Дахин, В. И. Загвязинский, Н. И. Загузов, В. В. Краевский, А. М. Новиков, С. А. Писарева, В. А. Слостенин, Б.Блум и др.);

- исследования в области вузовской подготовки учителей (О. А. Абдуллина, В. И. Андреев, Е. В. Бондаревская, Г. А. Бордовский, Н. В. Бордовская, Г. Н. Григорьев, Г. М. Коджаспирова, И. А. Колесникова, В. Г. Максимов, О. Г. Максимова, Л. М. Митина, И. В. Павлов, В. А. Слостенин, В.В. Сериков, Н.К. Сергеев, А.П. Тряпицына, Е.Г. Хрисанова);

- нормативные документы, связанные со стратегией развития образования в Республике Казахстан в XXI в. (Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011 - 2020 годы; Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2016 - 2019 годы; Стратегия «Казахстан – 2050» и др.).

База исследования: Исследование проводилось в период с 2014 по 2017 годы на базе института искусств, культуры и спорта Казахского национального педагогического университета им. Абая.

Научная новизна и теоретическая значимость исследования заключается в следующем:

- определены теоретические основы формирования готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогики;

- выявлены и теоретически обоснованы педагогические возможности артпедагогики в формировании готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности;

- создана модель формирования готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогики;

- разработана программа курса «Артпедагогика» для обучения будущих учителей.

Практическая значимость исследования заключается в:

- в разработке, апробации и внедрении курса подготовки будущих учителей по направлению артобразования – артпедагогики;

- подобран, адаптирован и апробирован комплекс методик (объединенных в специальную технологию) для изучения готовности будущих педагогов к творческой художественно-изобразительной деятельности;

- выявленные особенности компонентов готовности будущих педагогов к творческой художественно-изобразительной деятельности

позволит более эффективно организовать образовательный процесс в вузах республики, продуктивно и целенаправленно заниматься формированием у студентов педагогических специальностей готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогике;

- результаты исследования представляют практический интерес для педагогов, психологов, занимающихся прикладными вопросами повышения качества профессиональной подготовки педагогов в системе высшего образования и могут найти свое место в теоретических и прикладных курсах социально-гуманитарных дисциплин в вузах.

Положения выносимые на защиту:

1. Под творческой художественно-изобразительной деятельностью понимается активная деятельность создания нового уникального продукта, сопровождаемую и порождающую эмоциональное и эстетическое переживание творящего и оценивающего продукт. Творческая художественно-изобразительная деятельность будущего учителя - специфический вид деятельности педагога, целью которой является создание эстетически ценного продукта изобразительного искусства, опосредованно влияющий на становление и развитие творческих способностей субъектов обучения.

2. Творческая художественно-изобразительная деятельность обладает следующими особенностями, которые отражают ее природу и специфику: опосредованный характер внешних социальных требований; направленность на творческое саморазвитие, субъективность; эмоционально-образный характер профессиональных действий; доминирование эстетического целеполагания; наличие условий для самоактуализации, возможность удовлетворения индивидуальных интересов и потребностей личности, реализации субъективных целей; самостоятельность; синкретичность творческой изобразительной и педагогической деятельности; высокий воспитательно-творческий потенциал.

3. Под готовностью будущих учителей к творческой художественно-изобразительной деятельности понимается готовность, представляющая собой интегративное качество личности, характеризующееся гуманистической направленностью и включающее в себя мотивацию к художественно-изобразительной деятельности, систему психолого-педагогических знаний теории искусств и творчества, практические навыки в области творческой художественно-изобразительной деятельности и систему эмоционально-оценочного отношения к творческой художественно-изобразительной деятельности.

4. Артпедагогика является педагогической технологией или направлением педагогики, использующим средства искусства в образовательном процессе. Как педагогическая технология она должна отвечать ряду особенностей – иметь специфическую цель и задачи в образовательной практике, отличаться принципами проведения занятий,

методами и приемами работы с обучающимися, спецификой оценивания и задачами использования в практике образования от иных педагогических технологий.

5. Под концептуальной моделью процесса формирования готовности будущего учителя к творческой художественно-изобразительной деятельности средствами артпедагогике мы понимаем систему, включающую существенные стороны одновременно двух процессов: художественной и педагогической подготовки будущего учителя, которые позволяют формировать его готовность к творческой художественно-изобразительной деятельности; при этом основным средством такой подготовки является артпедагогика как дисциплина ВУЗа и педагогическая технология.

6. Модель введения в учебный процесс дисциплины артпедагогике представляет собой блочную систему, включающую три функциональных блока: целевой блок; содержательный блок и рефлексивно-оценочный блок. Целевой блок включает цели, задачи и формируемые компетенции; содержательный блок включает в себя: общекультурную, психолого-педагогическую и методическую подготовку; рефлексивно-оценочный предполагает развитие самостоятельности в проявлении способов творческого самовыражения, саморегуляции.

7. Структурными компонентами готовности будущего учителя к использованию средств артпедагогике в образовании и творческой художественно-изобразительной деятельности являются мотивационный, когнитивный, коммуникативный и деятельно-рефлексивный компоненты. Все компоненты взаимосвязаны и формируются, взаимообуславливая друг друга.

8. Необходимыми условиями для успешного существования артпедагогической технологии в вузе являются организационные, управленческие, психологические условия.

9. Основной формой обучения артпедагогике является артпедагогическое занятие, включающее пять обязательных блоков, последовательная и осознанная реализация которых обеспечивает максимальную результативность взаимодействия. К ним относятся мотивационно-установочный блок; креативно-событийный блок; презентационно-коммуникативный блок; блок субъективизации результата; рефлексивный блок.

Апробация и внедрение результатов исследования.

Результаты исследования обсуждались в 20 опубликованных научных статьях изданных в: 1-м журнале, входящего в базу Scopus; 2-х международных конференциях, входящих в базу Thomson Reuters, 5 журналах ККСОН, 2-х сборниках материалов международных отечественных конференций; 4-х сборниках материалов международных зарубежных конференций, 1-м международном симпозиуме, 1-м форуме молодых ученых, 3-х публикациях научно-педагогических изданиях, а также 1-м учебном пособии по артпедагогике соискателя.

- в ходе участия в международных научно-практических конференциях:

«Использование современных информационных технологий в школе XXI века» («Теоретические и прикладные аспекты развития современного образования», Чебоксары, 2014) , «Артпедагогика как условие творческой деятельности в обучении у студентов» («Идеи и проекты молодёжи России», Чебоксары, 2015), «Артпедагогика в системе современного воспитания студенческой молодежи Казахстана» («Дорогами ЮНЕСКО: Мир. Художественное образование. Молодежь», Алматы, 2015), «Артпедагогика и психолого-педагогическая подготовка будущих специалистов в ВУЗЕ» («Образование Сегодня: Векторы развития», Чебоксары, 2015), «Art pedagogics in computer graphis» (International Scientific Conference on Society, Integration, Education, Rezekne, 2015)- индексирована в базе Thomson Reuters, «The Application of Figurative Arts' Capabilities In The Art-Pedagogical Activity of A Teacher» (Procedia Social and Behavioral Sciences, Netherlands, 2015)- индексирована в базе Thomson Reuters;, «Design artpedagogy in the system of modern education of pedagogy students during plain-air practice» (Global Journal on Humanites & Social Sciences.-St.Petersburg, 2016), «Возможности изобразительного искусства в артпедагогической деятельности педагога» (Педагогика и Психология, Алматы, 2016), «Искусство и артпедагогика в образовательном процессе» («Великая степь и евразийские ценности; Художественное образование и эстетическое воспитание», Астана, 2017), «Артпедагогический подход в подготовке учителя», (Потенциал молодежи в Евразийской интеграции: Экономика, Право, Политика- Выпуск 16, том 1.- Алматы, 2017).

- в публикациях научно- педагогических изданиях:

«Артпедагогика в Казахстанской общеобразовательной школе на уроке изобразительного искусства» (Вестник ЮКГПИ, Шымкент, 2014), «Принципы и методы Артпедагогики» (Вестник КазНПУ им.Абая. Серия «Художественное образование: искусство- теория методика», Алматы, 2015), «Современные тенденции развития артпедагогики в системе образования Республики Казахстан» (Вестник Евразийского национального университета Им. Гумилева. Серия «Гуманитарных наук», Астана,2016.), «Артпедагогическая деятельность учителя в изобразительном искусстве» (Вестник КазНПУ им.Абая Серия «Педагогические науки», Алматы, 2016), «Интеграция арт-педагогики как средства применения элементов искусства в образовательном процессе» (Вестник ПГУ, серия «Педагогическая», Павлодар, 2016), «Making artpedagogy in the system of education in the Republic of Kazakhstan» (International Journal of Environmental and Science Education, Turkey, 2016)- индексирована в базе Scopus, «Проявление артпедагогики в системе образования в вузе» (Вестник КазНПУ им.Абая.Серия «Педагогические науки», Алматы, 2016), Использование средств артпедагогики в изобразительном искусстве (Вестник КазНПУ им. Абая.- Серия «Молодой ученый. Поиски. Проблемы», 2016), Технология артпедагогического

подхода в подготовке учителя («Живые мифы и легенды родного края», Алматы, 2016).

Объем и структура диссертации. Диссертационное исследование состоит из введения, трех разделов, заключения и списка использованных источников, включающего 156 наименования, приложений. Текст диссертации иллюстрирован 18 таблицами, 16 рисунками. Общий объем диссертации составляет 179 страниц.

Небесаева Жанар Орынбековнаның

«6D010700- Бейнелеу өнері және сызу»

мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін
дайындалған

**«Болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне
артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастыру» атты
диссертациясының**

АНДАТПАСЫ

Зерттеудің өзектілігі. Қазақстан Республикасындағы білім беру жүйесі жүйелі өзгертулерге ұшырайды. Педагогикалық кадрларды даярлау үрдісінде жоғары білім әлеуметтік ахуалдың өзгерісімен мемлекеттің қойып отырған талаптарының өзгерістеріне бейімделуге мәжбүр. Бұл тұрғыда педагогикалық білім ХХІ ғасырдағы әлеуметтік жағдайдың өзгеруіне бағытталуы керек.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев: «Болашаққа көзқарас: қоғамдық сананы жаңғырту» мақаласында Қазақстан қоғамының жарқын келешекке даму бағытын белгілейді. Яғни, рухани жаңғыру бағытында ұлттық, мәдени сананы табысты жаңғырту үшін, Қазақстанның заманауи қоғамға қажетті қасиеттерімен ерекшеленеді. Әрине, ол біріншіден, компьютерлік сауаттылық, шет тілдерін меңгеру мен мәдениет арқылы бәсекеге қабілетті қоғам құру. Аталған ізгі қасиеттер білім алу үдерісінде меңгерілетіні баршамызға аян. Яғни, бұл дегеніміз алға қойылған негізгі мақсаттарға, атап айтқанда Қазақстан Республикасының жоғары білім беру үрдісін түбірімен өзгерту міндеті болып тұр.

Егер заманауи қоғамда жаңаша ойлау мен ұлттық, рухани сана-сезімнің жаңа формасы бар азаматтарды оқытып тәрбиелеудің жаһандық интенциясы белгіленсе, онда мұндай қалыптастыруға дайын, сонымен қатар қажетті құзыреттіліктерді бойына сіңірген педагогикалық мамандарды даярлау мәселесі қатарлас белгіленуі қажет деп білеміз.

Осылайша, білім берудің барлық сатыларын реформалаудың заманауи шарттарында ХХІ ғасырдың сын-тегеурініне жауап беретін, жаңа кәсіби құзыреттерге ие болашақ педагогтарды даярлауға байланысты мәселелер ерекше орынға ие болады деп сенеміз.

Қазақстан Республикасының білім мен ғылым дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында айқындалғандай Қазақстан халқының экономикасын дамыту үшін, адами капиталдың маңызын, оның құндылық мәселелері анық көрсетілген. Бұл білім беру үдерісіндегі реформалардың, білім алушылардың жеке тұлғалық қасиеттерге бейімдеудің, қазіргі уақытта қажетті іскерлік, машықтылық пен жеке дара қабілеттерді дамытудың маңыздылығын анық айқындайды.

Қоғамның заманауи дамуы білім берудің жаңа жүйесін – оқушылардың болашақ проективтік жасампаздық қабілетін, ол үшін

жауапкершілікті, өзіне және өз күшіне сенімді қалыптастыра алатын инновациялық оқытуды талап етеді. «Заманауи мұғалімнің» - Республикадағы әлеуметтік-мәдени және экономикалық жағдайдың талаптарына жауап беретін – IT-технологиялары саласында ғана емес, сонымен қатар тұлғалық саланың – эмоционалдық және әлеуметтік ақыл-ойдың құзыреттеріне ие маманның қажеттілігі жекелей ерекшеленеді.

П.А.Сорокиннің негізгі сипаттамасы тұлғалық дамудың жоғары деңгейі, позитивті ойлайтын адамдардың белсенділігінің арқасында әлеуметтің дамуының сапалы жаңа деңгейіне жету дәстүрі мен новациялардың жасампаз мүмкіндіктерін біріктіру болып табылатынын және де жаңа мәдени тұрпаттың – интегралдылық қажеттілігі мен бастаулары туралы куәландыратын мәдениеттердің циклдылығы туралы жаңа идеялардың білім берудегі сапасы мен тиімділігін арттырудың жаңа мүмкіндіктерін ашып, іздеумен жаңғыртылатынын атап кеткен. Бұл ретте ерекше назар жеке тұлғаға бағдарланған амалдарға және дамып келе жатқан жаңа оқыту әдістері мен оқыту технологияларына бөлінетіні айғақ.

Біздің ойымызша, «Артпедагогика» пәні бойынша ұйымдастырылған оқыту үрдісі ол педагогикалық мамандықтарының студенттеріне көркем бейнелердің оқыту әдістемесін, техникасы мен технологиясын және де сонымен қатар өзіндік тілін барынша шығармашылық түрде меңгеруге мүмкіндік беретін оқу курсы. Ал артбілім өмірді танудың және оны барынша жан жақты көрсетудің, өнер мен мәдениеттің рухани құндылықтары жүйесін қалыптастырудың, шығармашылық қабілеттерді дамытудың, көркем шығармашылық үрдісте өзін-өзі танытудың бірден бір жолын нұсқайтын пән.

Тәжірибелік жолмен анықталған жоғары білім берудің аясында бастауыш және орта мектептердің болашақ пән мұғалімдерін бейнелеу өнерін оқыту әдістемесі үрдісіндегі тәжірибесінің жеткіліксіздігі, артпедагогиканың максималды жүйе құраушы әлеуетін пайдаланып, артпедагогикалық дайындықтың педагогикалық мәртебесін арттыру қажеттілігін және осыған байланысты білім беру бағдарламаларының түзетулерін анықтайды.

Зерделену дәрежесі. О.С. Булатова, М.В. Гузева, Т.А. Добровольская, М.Л. Князева, Л.Н. Комиссарова, А.В. Крепица, И.Ю. Левченко, Е.А. Медведева, Н.М. Назарова, Е.В. Таранова, Ю.С. Шевченко және т.б. ғалымдардың тұлғаға кешенді әсер ету үшін жасақталған әдістемелері және де арнайы білім беру мекемелерінің оқу үдерісіне артпедагогиканы енгізу мүмкіндігіне назар аударатын еңбектері мен артпедагогиканы педагогикамен, өнермен және арттерапиямен түйіскен жерінде қалыптасатын ғылыми білімнің саласы мен оқыту технологиясы ретінде қарастырды.

Соңғы он жылдықта (2008-2017 ж.ж.) педагогика ғылымдары бойынша диссертациялық зерттеулерге талдау жасау барысында, өнердің педагогикалық әлеуеті саласындағы ғылыми зерттеулердің жалпы санының ұлғайуы аңғаруға болады. О.П. Заболотских, Е.А. Медведева,

О.А. Пестерева, Т.А. Хвиюзова, А.Б. Чистованың ғылыми еңбектерінде қарастырылғандай балалар мен жастарды түзету, оңалту, бейімдеу мақсатында өнерді қолдану тәжірибесін зерделеуден бөлек, заманауи зерттеулердің мәні өнердің алуан түрлі құралдарымен күрделі педагогикалық міндеттерді шешуде келешегі зор болатынын дәлелдеп өткен.

Мысалы, өнердің көмегімен оқушыларды адамгершілік, әлеуметтік, патриоттық, этномәдени, еңбекке тәрбилеу мәселелері Ұ.М. Абдигалбарованың, З.С.Батчаеваның, А.Ш.Абдраманұлының, Е.В.Артыбаеваның, М.Ж.Қозыбақовтың, С.А. Ұзақбаеваның және т.б. диссертациялық жұмыстарда көрініс тапқан. Ақпараттық технологиялар жағдайында өнердің шынайылығы мен синтезін және оның көркемтану мүмкіндіктері жөнінде Н.К.Карпованың зерттеуінде кеңінен қарастырылған.

Қазақстан Республикасының халық өнері мен көркем педагогикасының педагогикалық әлеуеті Ж.М.Ақпарованың, Б.А.Әлмұхамбетовтің, Е.К. Әмірғазиннің, А. Алимбековтың, К.О. Жеделовтың, Ш.М. Арсалиевтың, Қ.Е. Ералинның және т.б. жұмыстарында кең ашылған.

Арт-педагогика айрықша педагогикалық технология немесе педагогикалық теория мен тәжірибенің белгілі бір бағыты ретінде М.К. Хащанскаяның, Л.В. Лебедеваның, Е.А. Медведеваның, И.Ю. Левченконың, Л.Н.Комиссарованың, Т.А.Добровольскаяның, Н.Ю.Сергееваның, М.К. Магомедованың, А.У. Уматованың, О.В. Шатунованың, О.С. Булатованың, Б.А.Әлмұхамбетовтің және т.б. ғалымдардың зерттеулерінде кеңінен қарастырылады. Атап айтқанда, «арт-терапевтік педагогика» (Л.А.Аметова-Давыдовская), «өнердің эстетопедагогикасы немесе психопедагогикасы» (В.П.Анисимов), «арт-педагогикалық амал» (О.С.Булатова) және т.б. санаттар бір уақытта қолданылады.

Көркем циклды пәндерді оқыту мәселелері мен артпедагогиканың бейнелеу өнері бойынша сабақтарында шешуші құзыреттерді қалыптастырудағы рөлі жөнінде Қазақстандық ғалымдар – педагогика ғылымдары бойынша әйгілі профессорлармен докторлар: М.Ж. Тәңірбергенова, Д.А. Кемешова, С.К. Бейсенбаева, И.С. Сманова, С.А. Аманжаловтың, К.О. Жеделовтің жұмыстарында кеңінен қарастырылады.

Бұл ретте артпедагогиканы орта, арнайы және жоғары білім беру жағдайында педагогика саласындағы мамандарды кәсіби даярлау жүйесінде пайдалану мүмкіндіктері мәселесі аз зерделенген және ашылмаған болып қала беруде. Бұл бағыттың аясындағы көптеген зерттеулерде өнердің тәрбиелеу әлеуетіне басым назар аударылады (С.М. Завьялова, М.Г. Габитов, Г.П. Максимова, В.С. Медведевских, М.А. Налбандьян және т.б.). О.С. Булатованың, Л.Д.Назарованың, А.С.Роботованың жұмыстарында педагогикалық мазмұнды көркем-бейнелеу ұсынудың объективті мүмкіндігі мәселесі зерделенген.

Мұғалімдердің біліміндегі арт-терапия мүмкіндіктері Л.Д. Лебедеваның зерттеуінде ашылған. Болашақ мұғалімнің педагогикалық позициясын өнер құралдары арқылы қалыптастыру аспектілері А.Т. Ардашированың, Н.Г.Столярованың, О.Ю.Овченкованың, М.Н. Флоренскаяның және т.б. ғылыми зерттеулерінде қарастырылған.

Мектеп оқушыларының қызығушылықтарын дамыту мен қалыптастыруда, көркем білім беру мен эстетикалық тәрбие беру мәселесіне арналған Қазақстанның ғалым педагогтарының еңбектері мен ғылыми жұмыстары кеңінен танылды. (Ақпарова Ж.М., Алимбеков А., Әлмұхамбетов Б.А., Жарықбаев К.Б., Қалиев С.К., Ералин Қ.Е., Арсалиев Ш.М., Қозыбаков М.Ж., Амиргазин К.А., Ұзақбаева С.А., Қожахметова К.Ж.)

Болашақ мұғалімді жоғары оқу орнында даярлаудың теориясына мен тәжірибесіне жүргізілген талдау келесі негізгі қарама-қайшылықтарды ерекшелуге мүмкіндік береді: жоғары оқу орнында болашақ мұғалімнің тәжірибесінде шығармашылық көркем-бейнелеу қызметінің пайдалану арқылы қалыптастырудағы артпедагогиканың әлеуетінің жеткіліксіздігінен.

Зерделенетін мәселенің қарама-қайшылықтары мен өзектілігі диссертациялық зерттеудің: «Болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастыру» тақырыбын толық анықтауға және зерттеу мәселесін терең шығаруға мүмкіндік берді.

Зерттеу мақсаты – болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастыру мазмұнын теориялық тұрғыда негіздеу мен практикалық қырынан дамыту;

Зерттеу нысаны: ЖОО-ғы тұтас педагогикалық процесі.

Зерттеу пәні: болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастыру болып табылады.

Зерттеу міндеттері:

- болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне арт педагогика арқылы даярлығын қалыптастыру теориялық негізін айқындау;

- болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастыру мүмкіндіктерін анықтау және теориялық тұрғыда негіздеу;

- болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастырда үлгісін жасау;

- болашақ мұғалімдерді оқыту үшін «Артпедагогика» курсының оқу бағдарламасын әзірлеу;

Зерттеудің ғылыми болжамы: жоо-ың оқыту процесінде педагогикалық мамандықтарында болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын дамыту үдерісі сәтті болады **егер:**

- студенттердің ғылыми-теориялық негіздері ретінде шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастыру анықталады;

- студенттердің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастыру үшін модель жасалады;

- «Артпедагогика» элективті курсын енгізу бойынша эксперименттік бағдарлама әзірленетін болады, оның ұйымдастырушы-педагогикалық, бағдарламалық-мазмұны және диагностикалық-міндеттері дизайндарының тиімділігі тексерілетін болады.

Зерттеудің жетекші идеясы: университеттегі білім беру процесінде өнер педагогикасының құралдарын пайдалану мен болашақ мұғалімнің шығармашылық көркемдік және көрнекі іс-әрекетке дайындығын қалыптастыруға ықпал етеді.

Ғылыми-зерттеу әдістері: зерттеу жұмысында қолданылуы зерттеу міндеттерінің әр сатысында шешім сипаттамасы анықталған әдістер кешені қолданылды: сауалнамалау, стандартталған өзіне-өзі есеп беру, сауалнама, шкалдау тәсілі, сараптамалық бағалау әдісі т.б.с.

Болжамды іске асыру және алдыға қойылған тапсырмаларды орындау үшін келесі әдістер қолданылды:

- «Шығармашылық әлеует» тесті, В.С.Аванесов әдістемесі «Көркемдік-эстетикалық қажеттілікті өлшеу», өмірлік құндылықтардың морфологиялық тесті» (ӨҚМТ) В.Ф.Сопов, Л.В.Карпушина; студент тұлғасының шығармашылық әлеуетінің компоненттерін, әсіресе, шығармашылық әрекет субъектісі рөлін атқаруды қамтамасыз ететін жеке бас қасиеттері мен ерекшеліктерін, сонымен қатар педагогикалық әрекетке жалпы даярлығын зерттеуге арналған сауалнама;

- шығармашылық көркемдік-бейнелеу әрекетке даярлықтың мазмұнды компоненттерін зерттеуге арналған сауалнама әзірленді (уәждемелік, когнитивтік, коммуникативтік, әрекетшілдік-рефлексивті блокты зерттеу);

- шығармашылық көркемдік-бейнелеу іс әрекетке даярлықтың мақсаттық және рефлексивті-бағалау компоненттерін зерттеуге арналған сауалнама және сараптамалық бағалау әдісі.

Сонымен қатар деректерді математикалық өңдеу әдістері: сипаттамалы статистика, орташа, пайыз, айырмашылықтардың статистикалық маңыздылығын тексеру үшін Стьюденттің t-критериясы қолданылды.

Зерттеудің теориялық негізі:

- мұғалімдерді көркемдік іс әрекетке дайындау мен олардың кәсіби қалыптасу заңдылықтарын, мазмұнын, үдерісін және проблемаларын ашатын психология мен педагогика салаларындағы іргелі ғылыми еңбектер, (С.С. Гармашова, В.П. Беспалько, С.С. Витвицкая, Т. Б. Гребенюк, И.В. Прокофьева, Е.А. Овсянникова, Л.Л. Малинская, В. А. Слостенин, О.А. Чубыкина және басқалары);

- көркемөнер, көркемдік шығармашылық психологиясы мен педагогикасы (Л.С. Выготский, Н.А. Бердяев, А.Н. Леонтьев, Б.Д.

Богоявленская, А.И. Серавин, П. А. Шаронова, Э.Э. Пурик, Б.Т. Карсыбаев, З.Ж. Рабилова, Ж.М. Акпарова және басқалары);

- арт-педагогиканың педагогикалық ғылым бағыты ретіндегі орны (О. С. Булатова, М.К. Хащанская, Э. В. Зауторова, Л. С. Кожуховская А. Ю. Сметанина, С. В. Старикова, Е. В. Таранова , Н. Ю. Шумакова және басқалары); білім берудегі арт-терапияның педагогикалық негіздері (Л.Д. Лебедева);

Ресей зерттеушілерінің тәжірибесі келесі жұмыстарда ұсынылды: Л.С. Выготский, А.И. Граборов , В.П. Кащенко, А.И. Копытин, Н.И. Саккулина, Н.А. Ветлугина , Е.А. Медведева , Л.Д. Лебедева, Т.С. Комарова, және Қазақстандық - зерттеулерде: Б.А.Әлмұхамбетов, Л.Золоторева, Г.Маданов, М.Э. Султанова, Л.Г. Медведев, Г. Беркенов, Ю. Шандецкая және басқалары. Зерттеуді ұйымдастыру лонгитюд әдісі арқылы құрастырылды.

Зерттеудің әдіснамалық негізі:

- көркемөнердің адам денесі мен санасына ықпал ету мүмкіндігінің философиялық ұғымдары (Е.Я. Басин, Ю. Б.Борев, Э.В. Ильенков, М.М. Бахтин, М.С. Каган, Н.И. Киященко, Ю.М. Лотман, М.К. Мамардашвили , Ю.А. Огородников және басқалары);

- педагогикалық зерттеулер мен педагогикалық үлгілеу әдістемесі (Е.В. Бережнова, А.Н. Дахин, В. И. Загвязинский, Н. И. Загузов, В. В. Краевский, А. М. Новиков, С. А. Писарева, В. А. Слостенин, Б.Блум және басқалары);

- мұғалімдерді жоғары оқу орындарында дайындау саласындағы зерттеулер (О. А. Абдуллина, В. И. Андреев, Е. В. Бондаревская, Г. А. Бордовский, Н. В. Бордовская, Г. Н. Григорьев , Г. М. Коджаспирова , И. А. Колесникова , В. Г. Максимов, О. Г. Максимова, Л. М. Митина, И. В. Павлов, В. А. Слостенин, В.В. Сериков, Н.К. Сергеев, А.П. Тряпицына, Е.Г. Хрисанова);

- ХХІ ғасырда Қазақстан Республикасындағы білім беру саласының даму стратегиясымен байланысты нормативтік құжаттар (Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жж. арналған мемлекеттік бағдарламасы; Қазақстан Республикасының білім беруге және ғылымды дамытудың 2016 - 2019 жж. арналған мемлекеттік бағдарламасы; «Қазақстан – 2050» стратегиялық бағдарламасы және т.б.).

Зерттеу базасы. Зерттеу 2014 - 2017 жж. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде Өнер, мәдениет және спорт институтында жүргізілді.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы және теориялық маңыздылығы:

- болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем бейнелеу іс-әрекетіне артпедагогика арқылы даярлығын қалыптастырудың теориялық негіздері анықталды;

- болашақ мұғалімнің шығармашылық көркем және көрнекі қызметке дайындығын қалыптастыруда артпедагогиканың мүмкіндіктері анықталды және теориялық тұрғыда негізделді;

- болашақ мұғалімнің көркем және бейнелеу өнеріне артпедагогика арқылы дайын болуын қалыптастыру моделі құрылды;

- болашақ мұғалімдерді оқыту үшін «Арт-педагогика» курсының бағдарламасы әзірленді.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы:

- «Артпедагогика» таңдамалы курсын әзірлеу және сынақтан өткізу;

- болашақ мұғалімдерді шығармашылық көркемдік-бейнелеу іс әрекетіне даярлығын қалыптастыру үшін кешенді әдістемелерді сынақтан өткізу (арнайы технологияға біріктіру);

- болашақ мұғалімді шығармашылық көркемдік-бейнелеу іс әрекетіне даярлығын қалыптастыру бойынша тәжірибелік-эксперименталдық жұмыстардың бастапқы, орта және жоғары оқу орындарындағы оқыту үдерісінде тиімді түрде қолданылады.

Қорғауға ұсынылатын қағидалар:

1. Көркемдік және көрнекі іс-әрекетте шығармашылық және бағалау өнімінің эмоционалдық, эстетикалық тәжірибесіне сүйемелдейтін және шығаратын жаңа бірегей өнім жасау белсенділігі түсіндіріледі. Болашақ мұғалімнің шығармашылық және визуалды қызметі мұғалімнің қызметінің ерекше түрі болып табылады, оның мақсаты оқыту пәндерінің шығармашылық қабілеттерін қалыптастыруға және дамытуға жанама әсер ететін бейнелеу өнерінің эстетикалық құндылық сапасы мен өнімін құру болып табылады.

2. Шығармашылық және визуалды қызметтің табиғаты мен ерекшелігін көрсететін келесідей ерекшеліктер бар: сыртқы әлеуметтік талаптардың жанама сипаты; шығармашылық өзін-өзі дамытуға, субъективтілікке назар аудару; кәсіби әрекеттердің эмоционалдық-бейнелі сипаты; эстетикалық мақсатты белгілеу үстемдігі; өзін-өзі жетілдіру үшін жағдайлар жасау, жеке мүдделерді қанағаттандыру мүмкіндігі мен жеке тұлғаның қажеттіліктері, субъективті мақсаттарды іске асыру; тәуелсіздік; шығармашылық және педагогикалық қызметтің синкретизмі; жоғары білім беру және шығармашылық әлеует.

3. Болашақ мұғалімдердің шығармашылық және көрнекі шығармашылыққа деген дайындығы - жеке тұлғаның интегративтік сапасы болып табылатын дайындығы, көркем іс-әрекетке деген ынталандыруды, өнер мен шығармашылық теориясының психологиялық-педагогикалық білім жүйесін, көркем шығармашылық және көрнекі іс-әрекеттегі практикалық дағдыларды және шығармашылық көрнекі қызметке эмоционалды тұрғыда бағалайтын қарым-қатынас жүйесі.

4. Артпедагогика - бұл педагогикалық технология немесе педагогиканың арнайы бағыты, оқу үрдісінде көркемдік құралдарды пайдалану. Педагогикалық оқыту технологиясы ретінде ол білім беру тәжірибесінде белгілі бір мақсаттар мен міндеттерге ие болуы, сабақ жүргізу принциптері, студенттермен жұмыс істеу тәсілдері мен әдістері, бағалаудың ерекшеліктері мен басқа педагогикалық технологиялардан білім беру тәжірибесінде пайдалану міндеттерімен ерекшеленуі керек.

5. Болашақ мұғалімнің шығармашылық көркемдік және көрнекі шығармашылыққа педагогиканың көмегімен қалыптасу үдерісінің тұжырымдамалық үлгісі бойынша, сонымен бірге бір мезгілде екі процестің маңызды аспектілері: болашақ мұғалімнің шығармашылық және педагогикалық дайындығы, визуалды шығармашылықпен айналысуға дайындығын қалыптастыруға мүмкіндік береді; ал мұндай оқытудың негізгі құралы - педагогикалық технология және педагогикалық технология пәні ретінде қамтылатын курс ол - өнер педагогикасы болып табылады.

6. Оқу үдерісіне үлгілі кіріспе педагогика - бұл үш функционалды блокты қамтитын блок-жүйе: мақсатты блок; мазмұн блогы және рефлексиялық бағалау бірлігі. Мақсатты топқа мақсаттар, міндеттер және қалыптасқан күзіреттер кіреді; Мазмұн блогы мыналарды қамтиды: жалпы мәдени, психологиялық-педагогикалық және әдістемелік оқыту; рефлексиялық-бағалаушылық, шығармашылық тұрғысынан өзін-өзі көрсету, өзін-өзі реттеу жолдары арқылы даралығын дамыту.

7. Болашақ мұғалімнің білім берудегі шығармашылық педагогикасының құралдарын пайдалану мен шығармашылық және визуалды қызметті пайдалануына дайындықтың құрылымдық компоненттері мотивациялық, когнитивтік, коммуникативті және белсенді рефлексиялық компоненттер болып табылады. Барлық компоненттер бір-бірімен нығайтатын өзара байланысты қалыптастырады.

8. Университетте өнер педагогикасы технологиясының сәтті болуы үшін қажетті жағдайлар ұйымдастыру мен ұйымдық, басқарушылық, психологиялық жағдай жасау болып табылады.

9. Педагогикалық өнерді оқытудың негізгі түрі ол бес міндетті блокты қамтитынын ескере отырып, көркем-педагогикалық қызметті және оның дәйектілігі мен оны ұқыпты жүзеге асырылуы өзара іс-қимылдың максималды тиімділігін қамтамасыз етеді. Бұған мотивация және орнату бөлімі кіреді; шығармашылық оқиға блогы; презентация және байланыс бөлімі; нәтижені субъективизациялау блогы; рефлексиялық блоктар енеді.

Зерттеу нәтижелерін сынақтан өткізу мен енгізу.

Зерттеу нәтижелері 20 жарияланған ғылыми мақалаларында талқыланған: Scopus базасына кіретін 1-журналында; Thomson Reuters базасына кіретін 2 халықаралық конференцияда, 5 БҒСБК тізіміне кіретін журналдарында, 2 халықаралық және республикалық ғылыми практикалық конференциялардың материалдарының жинақтарында; 4 шетелдік конференциялардың материалдар жинағында, 1 халықаралық симпозиумда, 1 жас ғалымдар форумында, ғылыми-педагогикалық баспалардың 3 басылымында, сондай-ақ ізденушінің артпедагогика бойынша 1 оқулығында.

Халықаралық және республикалық ғылыми-практикалық конференцияларға қатысу барысында іске асырылды: «XXI ғасыр мектебінде заманауи ақпараттық технологиялар қолдану» («Заманауи білімді дамытудың теориялық және қолданбалы аспектілері»), Чебоксары,

2014), « студенттердің оқытуындағы өнер-шығармашылық әрекет ретінде артпедагогиканы қолдану»; («Ресей жастарының идеялары мен жобалары», Чебоксары, 2015), «Қазақстанның студент жастарының заманауи тәрбиелеу жүйесіндегі артпедагогика» («БҰҰБҒМ жөніндегі жолдарымен: Әлем. Көркемдік білім. Жастар», Алматы, 2015), «Артпедагогика және ЖОО-дарында болашақ мамандарды психологиялық-педагогикалық тұрғыда кәсіби даярлау» («Бүгінгі Білім: Даму векторлары», Чебоксары, 2015), «Art pedagogics in computer graphis» (International Scientific Conference on Society, Integration, Education, Rezekne, 2015)- Thomson Reuters базасына еңгізілген, «The Application of Figurative Arts' Capabilities In The Art-Pedagogical Activity of A Teacher» (Procedia Social and Behavioral Sciences, Netherlands, 2015) - Thomson Reuters базасына еңгізілген «Design artpedagogy in the system of modern education of pedagogy students during plain-air practice» (Global Journal on Humanites & Social Sciences.- St. Petersburg, 2016), «Оқытушының артпедагогикалық әрекетіндегі бейнелеу өнерінің мүмкіндіктері» (Педагогика және Психология, Алматы, 2016), «Білім беру үдерісіндегі өнер және артпедагогика» («Ұлы дала және еуразиялық құндылықтар; Көркемдік білім және эстетикалық тәрбие», Астана, 2017), «Мұғалімді даярлаудағы артпедагогикалық тәсіл», (Еуразиялық ұштастырудағы жастар әлеуеті: - Экономика, Құқық, Саясат - Баспа №16, 1-том.- Алматы, 2017) .

- ғылыми- педагогикалық басылымдарда: «Қазақстандық жалпы білім беретін мектептердегі бейнелеу өнері сабағындағы артпедагогика» (ОҚМПИ хабаршысы, Шымкент, 2014), «Артпедагогика қағидалары мен әдістері» (Абай атындағы ҚазҰПУ Хабаршысы «Көркемөнерден білім беру: өнер- теориясы әдістемесі», Алматы, 2015), «Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіндегі артпедагогиканың заманауи даму тенденциялары» (Гумилев атындағы Еуразиялық ұлттық университетінің хабаршысы. «Гуманитарлық ғылымдар» сериясы, Астана, 2016), «Мұғалімнің бейнелеу өнеріндегі артпедагогикалық іс әрекеті» (Абай атындағы ҚазҰПУ хабаршысы «Педагогика ғылымдары» сериясы, Алматы, 2016), «Артпедагогиканы білім беру процесінде өнер элементтерін қолдану тәсілі ретінде ұштастыру» (ПМУ Хабаршысы, «Педагогика ғылымдары» сериясы, Павлодар, 2016), «Making art pedagogy in the system of education in the Republic of Kazakhstan» (International Journal of Environmental and Science Education, Turkey, 2016), «Артпедагогиканың жоғары оқу орнындағы білім беру жүйесіндегі көрінісі» (Абай атындағы ҚазҰПУ Хабаршысы «Педагогика ғылымдары» сериясы, Алматы, 2016), «Артпедагогика әдіс-тәсілдерін бейнелеу өнерінде қолдану» (Абай атындағы ҚазҰПУ Хабаршысы - «Жас ғалым. Ізденістер. Мәселелер. Зерттеулер. сериясы », 2016), «Мұғалім даярлаудағы артпедагогикалық тәсіл технологиялары» («Туған өлкенің тірі аңыздары мен ертегілері», Алматы, 2016).

Диссертацияның көлемі мен құрылымы. Диссертациялық зерттеу кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан және 156 әдебиеттер тізімінен,

қосымшалардан тұрады. Диссертация мәтіні 18 кестемен, 16 суретпен толықтырылған. Диссертацияның жалпы көлемі 179 бетті құрайды.

ANNOTATION

on the thesis " Formation of preparedness of the future teacher to creative art-graphic activity by means of the art pedagogy" by **Nebessayeva Zhanar Orynbekovna** for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in the specialty «6D010700- Fine arts and drawing»

Actuality of the research. The system of school education of the Republic of Kazakhstan at the present stage is subject to systematic and planned changes, which objectively requires the modernization of higher pedagogical education. In this context, teacher education needs to change, and focused on the social and social situation in the XXI century.

President of Kazakhstan N. A. Nazarbaev in his article "Looking to the future: modernization of public consciousness" sets the direction of development of Kazakhstan's society in the near future. It denotes the qualities necessary for a modern Kazakhstani citizen for a successful modernization of consciousness. Firstly, it is competitiveness through computer literacy, foreign language skills and cultural openness. These qualities are acquired in the process of education. That is, the consonant tasks posed are the task of changes, in particular, higher education in the Republic of Kazakhstan. If modern society is given a global intention of forming a citizen with a new form of thinking and consciousness, then the problem of training pedagogical personnel ready for such a formation and possessing the necessary competencies should be indicated in parallel.

Thus, in modern conditions of reforming all levels of education special importance it attaches to the problems associated with the preparation of future teachers, possessing new professional competences that meet the challenges of the XXI century.

The State Program for the Development of Education and Science of the Republic of Kazakhstan for 2016-2019 also points to the value of human capital for the development of the country's economy as a whole, which speaks of the importance of education reforms, the orientation toward the development of personal qualities in the education process, present time. Modern development of society requires a new system of education-innovative education, which would form the ability of the trainees to project the future creativity, responsibility for it, faith in themselves and in their own strength.

Separately emphasized and the role of the teacher. Therefore, the need for a "modern teacher" - a specialist that meets the requirements of the socio-cultural and economic situation in the Republic - possesses competencies in the fields of not only IT technologies but also the personal sphere of emotional and social intelligence has been further strengthened. In our opinion, the development of the last qualities of the future teacher will be promoted by Art Pedagogy. Under Art pedagogy we understand discipline, aimed at developing the creative potential of the teacher's personality, the ability to know and understand themselves and others.

In the context we are considering, the ideas of P.A. Sorokin on the cyclicity of cultures, indicating the need for and the advent of a new cultural type - integral, the main characteristic of which is the integration of the creative capabilities of traditions and innovations in order to obtain a qualitatively new level of social development through the activity of positive people with a high level of personal development. This statement resonates with the search for new opportunities to improve the quality and effectiveness of education. Particular attention is paid to the personal-oriented approach and developing methods, and technologies. It is quite natural for the emergence of a pedagogical direction, which, being above the subject, solves the tasks of a person-oriented and developing education. In this direction, according to the data of M.K. Khashchanskaya, art pedagogy becomes.

In our opinion, the teaching of "Art Pedagogy" allows students of pedagogical specialties to master the methodology, technique and language of artistic images creatively, and art education becomes an effective way of cognition and reflection of life, the formation of a value system through the values of culture and art, the development of creative abilities and self-realization in artistic creation.

The insufficient elaboration of the problems of teaching the fine arts of future teachers of primary and secondary schools in the framework of higher education determines the need to improve the pedagogical status of art pedagogical training and the associated adjustment of educational programs - using the maximum system-forming potential of art pedagogy, which will significantly increase the motivation of students, awaken their creativity and improve the overall effectiveness of the educational process by The art is due to his system design.

Degree of study. Researchers O.S. Bulatova, M.V. Guzeva, T.A. Dobrovolskaya, M.L. Knyazeva, L.N. Komissarova, A.V. Krepitsa, I.Yu. Levchenko, E.A. Medvedeva, N.M. Nazarova, E.V. Taranova, Yu.S. Shevchenko and others draw attention to the possibilities of introducing art pedagogy into the educational process of special educational institutions to provide a comprehensive impact on the individual and consider art pedagogy as an area of scientific knowledge, a technology formed at the intersection of pedagogy, art and art therapy.

The analysis of dissertation research on the pedagogical sciences of the last decade (2008-2017), shows an increase in the total number of scientific studies in the field of the actual pedagogical potential of art. In addition to studying the experience of applying art for the purposes of correction, rehabilitation, adaptation of children and youth, considered in the works of O.P. Zabolotskikh, E.A. Medvedeva, O.A. Pestereva, T.A. Khviyuzova, A.B. Pure, the subject of modern research are the prospects of solving complex pedagogical problems by means of various types of art.

Issues of moral, social, patriotic, ethno-cultural, labor education of students with the help of art were reflected in the dissertational works of U.M. Abdigapbarova, Z.S. Batchaeva, A.Sh. Abdramanuly, E.V. Artibaeva, M.Zh. Kozybakova, S.A. Uzakbaeva and others.

The possibilities of artistic cognition of reality and the synthesis of arts in the context of information technology are considered in the study of N.K. Karpova. The pedagogical potential of folk art and art pedagogy of the Republic of Kazakhstan is revealed in the works of J.M. Akparova, B.A. Almukhambetova, E.K. Amirgazin, A. Alimbekova, K.O. Zhedelov, Sh.M. Arsalieva, K.E. Eralina and others.

Art pedagogy as a specific pedagogical technology or the direction of pedagogical theory and practice is considered in the studies of M.K. Khashchanskaya, L.V. Lebedeva, E.A. Medvedev, I.Yu. Levchenko, L.N. Komissarova, T.A. Dobrovolskaya, N.Yu. Sergeeva, M.K. Magomedova, A.U. Umatova, O.V. Shatunova, O.S. Bulatova, B.A. Almukhambetov and others. In connection with the fact that this direction is in the stage of formation in the Kazakh science, a variety of theoretical approaches to the essence of art pedagogy and related key concepts that describe the phenomenon of art pedagogical activity is logical. In particular, the categories "art-therapeutic pedagogy" (L.A. Ametova-Davydovskaya), "estetopedagogy or psycho-pedagogy of art" (V.P. Anisimov), "art-pedagogical approach" (O.S. Bulatov) and others. The questions of teaching the disciplines of the artistic cycle and the role of art pedagogy in the formation of key competencies in art classes are examined in the works of Kazakhstan scientists - professors and doctors of pedagogical sciences - M.Zh. Tanirbergenova, D.A. Kemesheva, S.K. Beisenbaeva, I.S. Smanova, S.A. Amanzalov.

At the same time, the question of the possibilities of using art pedagogy in the system of training specialists in the field of pedagogy in the conditions of secondary special and higher education remains little studied and unclear. In most studies in this area, priority is given to the educational potential of art (S.M. Zavyalova, M.G. Gabitov, G.P. Maksimova, V.S. Medvedevkovsky, M.A. Nalbandyan and others). In the works of O.S. Bulatova studied the problem of the objective possibility of an artistic representation of pedagogical content. The possibilities of art therapy in the education of a teacher are disclosed in the study of L.D. Lebedevoy. Pedagogical aspects of formation position of the future teacher by means of art explored A. T. Ardashirov, N. G. Stolyarov, O. Ovchenkov, M. N. Florenskoy and others.

Of greatest interest are the works of teachers and Kazakhstan dedicated art education and school education aesthetic (Akparova J.M., Alimbekov A., B.A. Almukhambetov, Zharikbaev K.B., Kaliev S.K., Eralin K.E., Arsaliev Sh.M. Kozybakov M.Zh., Amirgazin K.A., Uzakbaeva S.A., Kozhakhmetova K.Zh.) and others.

But, it should be noted that the issue of systemic attraction of art pedagogy for creation of favorable conditions for professional training of the future teacher remains poorly studied. And, as a variant of such an application, the inclusion of art pedagogy as a teaching discipline in the preparation of future teachers within the framework of university education can be used, which will make it possible to purposefully and systematically improve the educational

process of a pedagogical university, and also to prepare readiness for future artistic and visual activity.

The analysis of the theory and practice of the university training of the future teacher makes it possible to single out the following main **contradictions**: between the significant potential of art pedagogy in the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity and the insufficient use of this potential in the practice of the university training of the future teacher; between the need to shape the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity and the lack of scientific and pedagogical substantiation of the process of forming such readiness by means of art pedagogy; between the need and the desire of the modern student for professional and personal self-expression and creative self-realization in the educational process and inadequate readiness of teachers of a pedagogical university to create conditions for its implementation on the basis of enriching the content and forms of professional training with art pedagogy.

Contradictions and the urgency of the problem studied made it possible to propose a research problem that made it possible to determine the theme of the dissertation research as "Formation of preparedness of the future teacher to creative art-graphic activity by means of the art pedagogy".

The aim of the research: theoretical substantiation and practical development of the content of the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity by means of art pedagogy

The object of the research: a holistic educational process of the university.

The subject of the research: is the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity through the means of art pedagogy.

The objectives of the research:

- determine the theoretical basis for the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity through the means of art pedagogy;

- to reveal and theoretically substantiate the pedagogical possibilities of art pedagogy in the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity;

- to create a model for the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity through the means of art pedagogy;

- to develop the program of the course "Art Pedagogy" for the training of future teachers;

The scientific hypothesis of the research: pedagogical specialties to creative artistic and visual activity in the process of teaching in the university through the means of art pedagogy will be successful if:

- the scientific and theoretical foundations of the art of pedagogy as a means of creative artistic and visual activity of students will be revealed;

- a model will be created for the formation of creative artistic and visual activity of students through art pedagogy

-an experimental program on the introduction of the elective course "Artpedagogika" will be developed and the effectiveness of its organizational, pedagogical, program-content and diagnostic-effective designs will be tested.

The leading idea of the research: the use of art pedagogy in the process of teaching in the university contributes to the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity.

Methods of the research:

The study used a set of methods, the application of which was determined by the specifics of the solution at each stage of the research tasks: the cross-cutting method, questionnaires, standardized self-reports, a questionnaire, a scaling technique, an expert evaluation method, and many others.

To test the hypothesis and solve the problems of the dissertation research, the following were used:

- the test "Creativity", the technique of V.S. Avanesova "Measurement of artistic and ecstatic needs," the morphological test of life values " V.F. Sopova, L.V. Karpushina; a questionnaire for studying the components of the creative potential of the student's personality, in particular, the study of personal qualities and qualities that provide the ability to act as a subject of creative activity, as well as general readiness for pedagogical activity was applied;

- a questionnaire was developed to study the content components of readiness for creative artistic and visual activity (studying the motivational, cognitive, communicative, activity-reflective block);

- a questionnaire and a method of expert assessments to study the target and reflexive-assessment components of readiness for creative artistic and visual activity.

At the same time, mathematical methods of data processing were used in the thesis: descriptive statistics, average, percent, the Student's t-criterion was used to check the statistical significance of the differences.

The theoretical basis of the research was:

- fundamental works in the field of psychology and pedagogy, revealing regularities, content, process and problems of professional formation and preparation of teachers for artistic activity (S.S.Garmashov, V.P.Bespalko, S.S.Vitvitskaya, T.B. Grebenyuk, I.V.Prokofieva, E.A. Ovsyannikova, L.L.Malinskaya, V.A.Slastenin, O.A.Chubykina and others.);

- psychology and pedagogy of art and artistic creativity (L.S.Vygotsky, N.A. Berdyaev, A.N.Leontiev, B.D. Bogoyavlenskaya, A.I.Seravin, P.A.Sharonova, E. E. Purik, B.T.Karsybayev, Zh. M. Akparov, etc.);

- the position of art pedagogy as a direction of pedagogical science (O.S.Bulatov, M.K. Khashchanskaya, E.V.Zautorova, L.S. Kozhukhovskaya A. Yu. Smetanina, S. V. Starikova ,E.V.Taranova, N. Yu. Shumakova and others); pedagogical foundations of art therapy in education (L.D.Lebedeva);

The organization of the study was based on the method of longitudinal analysis.

The methodological basis of the research are:

- philosophical ideas about the possibility of the influence of art on the body and the psyche of man (E.Y. Basin, Yu.B. Borev, E.V. Ilenkov, M.M. Bakhtin, M.S. Kagan, N.I. Kiyashchenko, Yu. M. Lotman, M.K. Mamardashvili, Yu.A. Ogorodnikov and others);

- methodology of pedagogical research and pedagogical modeling (E.V. Berezhnova, A.N. Dakhin, V.I. Zagvyazinsky, N.I. Zaguzov, V.V. Kraevsky, A.M. Novikov, S.A. Pisareva, V.A. Slastenin, B. Bloom and others);

- research in the field of university teacher training (O.A. Abdullina, V.I. Andreev, E.V. Bondarevskaya, G.A. Bordovskii, N.V. Bordovskaya, G.N. Grigoriev, G.M. Kodzhaspirova, I.A. Kolesnikova, V.G. Maksimov, O.G. Maksimova, L.M. Mitina, I.V. Pavlov, V.A. Slastenin, V.V. Serikov, N.K. Sergeev, A. P. Tryapitsyn, E.G. Khrisanova);

- normative documents related to the development strategy of education in the Republic of Kazakhstan in the 21st century. (The State Program for the Development of Education of the Republic of Kazakhstan for 2011-2020, the State Program for the Development of Education and Science of the Republic of Kazakhstan for 2016-2019, the Strategy Kazakhstan-2050, etc.).

Base of the research: The study was conducted between 2014 and 2017 on the basis of two institutes of the Kazakh National Pedagogical University. Abay: Institute of Arts, Culture and Sports.

The scientific novelty and theoretical significance of the research:

- defined the theoretical bases of formation of readiness of the future teacher to creative is art-graphic activity by means of art pedagogy;

- the pedagogical possibilities of art pedagogy in the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity are revealed and theoretically grounded;

- a model was created for the formation of the future teacher's readiness for creative artistic and visual activity through the means of art pedagogy;

- the program of the course "Art Pedagogy" was developed for the training of future teachers;

The practical significance of the research:

- in the development, approbation and implementation of a course for the preparation of future teachers in the direction of art education - art pedagogy;

- a set of techniques (combined in a special technology) was selected, adapted and tested to study the readiness of future teachers for creative artistic and visual activity;

- the revealed features of the components of the readiness of future teachers for creative artistic and visual activity will allow more efficiently organize the educational process in higher educational institutions of the republic, productively and purposefully engage in the formation of the future teacher's readiness for creative artistic-visual activity in art pedagogy by students in pedagogical specialties;

- the results of the research are of practical interest for teachers and psychologists dealing with applied issues of improving the quality of vocational training of teachers in the higher education system and can find their place in

theoretical and applied courses of social and humanitarian disciplines in universities.

The provisions to be defended:

1. Under the creative art-graphic activity is meant active work to create a new unique product, followed by generating and emotional and aesthetic experience of the creative and rate products. Creative artistic and visual activity of the future teacher is a specific type of the teacher's activity, the purpose of which is to create an aesthetically valuable product of the visual arts, indirectly influencing the formation and development of the creative abilities of subjects of learning.

2. Creative art-graphic activity has the following features that reflect its nature and specifics: mediated external social requirements; focus on creative self-development, subjectivity; emotional-figurative nature of professional actions; domination of aesthetic goal setting; availability of conditions for self-actualization, the possibility of satisfying individual interests and the needs of the individual, the realization of subjective goals; independence; syncretism of creative visual and pedagogical activity; high educational and creative potential.

3. Under the readiness of the future teachers to creative art-graphic activity refers to the willingness, which is an integrative quality of a person, characterized by a humanistic orientation and including motivation for artistic and visual activity, a system of psychological and pedagogical knowledge of the theory of arts and creativity, practical skills in the field of creative artistic and visual activity, and a system of emotionally evaluative attitudes toward creative artistic and visual activity.

4. Art pedagogy is a pedagogical technology or direction of pedagogy, using art means in the educational process. As a pedagogical technology, it should meet a number of features - to have a specific goal and objectives in educational practice, to differ in the principles of conducting classes, methods and methods of working with students, the specifics of evaluation and the tasks of using in educational practice from other pedagogical technologies.

5. Under the conceptual model of the process of formation of readiness of the future teacher to creative is art-graphic activity artpedagogiki means we understand the system, including the essential aspects of the two processes simultaneously: artistic and pedagogical training of future teachers who allow to form his willingness to creative art-graphic activity; while the main means of such training is art pedagogy as a discipline of the Higher Educational Institution and pedagogical technology.

6. Model administration in the learning process artpedagogiki discipline is a block system which includes three functional blocks: the target block; meaningful unit and reflective-evaluation unit. The target block includes goals, objectives and formed competencies; The content block includes: general cultural, psychological-pedagogical and methodical training; reflexive-evaluative implies the development of independence in the manifestation of ways of creative self-expression, self-regulation.

7. The structural components of readiness of the future teachers to use of means of art pedagogy in education and creative art-graphic activity is motivational, cognitive, communicative and actively-reflective components. All components are interrelated and formed, mutually reinforcing each other.

8. Necessary conditions for the successful existence of art pedagogical technology in the university are organizational, managerial, psychological conditions.

9. The basic form is a Learning art pedagogic art pedagogical activity comprising five blocks binding, sequential and deliberate implementation of which provides maximum effectiveness of interaction. These include the motivation and installation unit; creative-event block; presentation and communication unit; block of subjectivization of the result; reflexive block.

Approbation and implementation of the research results. The results of the study were discussed in 20 published scientific articles published in: the 1st journal, which is part of the Scopus database; 2 international conferences, included in the Thomson Reuters database, 5 journals of the Committee for Control in Education and Science, 2 collections of materials from international domestic conferences; 4 collections of materials of international foreign conferences, 1-st international symposium, 1-st forum of young scientists, 3 publications of scientific and pedagogical publications, as well as the 1 training manual on the art of pedagogy of the applicant.

During participation in international scientific and practical conferences: "The use of modern information technology in the school of the XXI century" ("Theoretical and Applied Aspects of the Development of Modern Education", Cheboksary, 2014), "Art pedagogy as a condition of creative activity in teaching students" ("Ideas and projects of the youth of Russia", Cheboksary, 2015), "Art pedagogy in the system of modern education of student youth in Kazakhstan" ("UNESCO Roads: World., Art Education, Youth, Almaty, 2015), "Art pedagogy and psychological and pedagogical training of future specialists in higher education" ("Education Today: Vectors of Development", Cheboksary, 2015), "Art pedagogics in computer graphics" (International Scientific Conference on Society, Integration, Education, Rezekne, 2015) - indexed in Thomson Reuters database, "The Application of Figurative Arts' Capabilities In The Art-Pedagogical Activity of A Teacher" (Procedia Social and Behavioral Sciences, Netherlands, 2015) is indexed in the Thomson Reuters database, «Design artpedagogy in the system of modern education of pedagogy students during plain-air practice» (Global Journal on Humanites & Social Sciences.-St. Petersburg, 2016), "Opportunities of the fine arts in the pedagogical activity of the teacher" (Pedagogy and Psychology, Almaty, 2016, "Art and Art Pedagogy in the Educational Process" ("Great Steppe and Eurasian Values; Art Education and Aesthetic Education", Astana, 2017), "Art pedagogical approach in teacher training", (Youth potential in Eurasian integration: - Economics, Law, Politics - Issue 16, volume 1.- Almaty, 2017).

In publications of scientific and pedagogical publications:

"Art pedagogy in the Kazakhstan general education school at the lesson of fine arts" (Bulletin of the South Kazakhstan State Pedagogical Institute, Shymkent, 2014), "Principles and Methods of Art Pedagogy" (Bulletin of the Kazakh National Pedagogical University named after Abay, Series "Art Education: Art - Theory of Methodology", Almaty, 2015), "Modern trends in the development of art pedagogy in the educational system of the Republic of Kazakhstan" (Bulletin of the Eurasian National University named after Gumilev, Series "Humanities", Astana, 2016.), "Art pedagogical activity of a teacher in the visual arts" (Bulletin of the Kazakh National Pedagogical University named after Abay Series "Pedagogical Sciences", Almaty, 2016), "The integration of art pedagogy as a means of applying art elements in the educational process" (Bulletin of Pavlodar State University, "Pedagogical" series, Pavlodar, 2016), "Making art pedagogy in the system of education in the Republic of Kazakhstan" (International Journal of Environmental and Science Education, Turkey, 2016) -indexed in Scopus database, "The manifestation of the art pedagogy in the educational system in the university" (Bulletin of the Kazakh National Pedagogical University named after Abay.Seriya "Pedagogical Sciences", Almaty, 2016), Using the means of art pedagogy in the visual arts (Bulletin of the Kazakh National Pedagogical University named after Abay .- Series "Young Scientist, Quest, Problems", 2016), The technology of the art pedagogical approach in teacher training ("Living myths and legends of the native land." - Almaty, 2016).

Scope and structure of the dissertation. The dissertation research consists of an introduction, three chapters, conclusion and a list of used sources, including 156 names, addendum. The dissertation is illustrated in 18 tables, 16 pictures. The total volume of the thesis is 179 pages.